

Ajankohtaista edunvalvonnassa

Seutuhallitus 31.3.2021

Maaliskuu 2021

Heinämäki – Salkoaho

Tampereen kaupunkiseudun edunvalvontatyön kehittämisestä

- Vuonna 2020 aloitettu Tampereen kaupungin ja kaupunkiseudun systemaattisempi edunvalvontatyön kehittäminen ja tilannekuvan ylläpito jatkuu vuoden 2021 aikana
- Kehittämistoimia:
  - Kansallisten ja kansainvälisten verkostojen, valmisteluryhmien ja foorumien systemaattisempi hyödyntäminen
  - Päättäjaverkostojemme tehokas hyödyntäminen
  - Yhtä ajantasaisempi tilannekuva edunvalvonnan ajankohtaisista asioista päätöksenteon käyttöön
  - EU-rahoitusinstrumenttien kokonaiskoordinaatio ja hyödyntäminen
  - Vaikuttajaviestinnän parantaminen
  - Kaupunkiseudun yhteisten viestien valmistelu
- Tilannekatsauksella luodaan tilannekuva edunvalvonnassa käynnissä olevista ajankohtaisista kokonaisuuksista
- Kokonaisuuden käsittelysykli 2021 Tampereen kaupunkiseudun kuntajohtajissa:
  - Maaliskuu 2021 (+plus EU-toimiston kuulumiset)
  - Syys-lokakuu 2021 (sis. kv-tilannekatsauksen)

Missä menemme hallitusohjelmatavoitteiden kanssa?

<p>1. SUURTEN KAUPUNKISEUTUJEN ASEMA SUOMESSA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallisen kaupunkistrategia julkaistu 9/2020, Kaupunkistrategian painopisteet ovat oikeansuuntaiset ja vastaavat myös toimintaympäristöanalyysiin. Toimeenpanoa tulisi tarkastella myös suhteessa eri kaupunkiryhmiin ja fokusoida toimenpiteitä suhteessa eri kaupunkien ja kaupunkiryhmien tarpeisiin. • Kuntien tulevaisuutta koskeva työ käynnistynyt vuoden vaihteessa • Neljäs MAL-sopimus hyväksytty syksyllä 2020
<p>2. SISÄINEN, KANSALLINEN JA KANSAINVÄLINEN SAAVUTETTAVUUS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suomi-rata Oy:n toimitusjohtajana toimii kesäkuun loppuun asti Tampereen kaupungin rahoituspäällikkö Janne Salonen, konsernijohtaja aloittanut hallituksen jäsenenä. • Tampereen seudun lähijunaliikenteen kehittäminen eteni joulukuussa 2020, kun seutuhallitus käynnisti selvityksen lähijunaliikenteen tulevaisuuskuvasta ja toteutuspolusta. (Selvityksen laadinnasta on sovittu kuntien ja valtion MAL-sopimuksessa.)
<p>3. TUTKIMUS, KULTTUURI, OSAAMINEN JA KANSAINVÄLISTYMINEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopan kulttuuripääkaupunkihaku 2026 on käynnissä • Oppivelvollisuuden laajentamiseen tähtäävä valmistelu on käynnistymässä kunnissa • 2021 Lisätalousarviossa kulttuurin ja taiteen alalle esitetään koronatukina ja -avustuksina yhteensä 20 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriön osuuteen. Ammatilliseen koulutukseen osoitetaan 17,5 miljoonaa euroa. Määräraha kohdennetaan toimiin, joilla pyritään ehkäisemään opintojen keskeyttämistä ja lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia. • TEM:n, Tampereen kaupungin, kaupunkiseudun ja muiden avaintoimijoiden välinen ekosysteemisopimus valmistunut.

Ajankohtaista

- Rakenteelliset reformit ja muut uudistukset:
  - sote-uudistus
  - oppivelvollisuuden laajentaminen
  - työllisyyden kuntakokeilun käynnistyminen ja pysyvän lainsäädännön valmistelun varmistaminen
  - Liikenne 12 suunnitelma ja tämän jälkeen laadittava investointisuunnitelma
  - MRL-uudistus
  - Kuntapolitiikan suuntaviivat
- EU:n palautumis- ja elpymiskivälineen (RRF) käyttö ja Suomen kestävä kasvun ohjelma
- ECOC 2026, valtion rahoitusosuuden varmistaminen ja aikataulut

Sote-uudistus

- Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle joulukuun alussa. Valiokuntavaihe käynnissä.

Edunvalvonnallisia kärkiä kansallisesti:

- Kuntien rahoitusasema ja toimintaedellytysten varmistaminen uudistuksen toteutuessa
  - Aikataulu
  - Muutuskustannusten kattaminen
  - [Kysymys maakuntien monialaisuudesta](#)
-
- Edunvalvonnan alueelliset kärjet:
  - Valmisteluprosessi ja väliaikaisen toimielimen toiminta
  - yhteistyömuotojen rakentaminen perustettavan hyvinvointialueen kanssa

Keskeiset toimijat ja foorumit joissa asiaa edistetään:

- Sote-uudistuksen alueellinen jaosto: johtaja Kuosmanen, pelastusjohtaja Ojanen, kaupunginjohtaja Auvinen
- Sote-uudistuksen yhdyspintatyöryhmä: työllisyysjohtaja Saari, kaupunginjohtaja Auvinen
- Pirkanmaan valmistelu: Pirkanmaan kuntajohtajat
- kuntajohtajat verkostoissaan

Liikenne 12

- Ensimmäinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistellaan vuosille 2021-2032 siten, että siitä voidaan päättää keväällä 2021. Suunnitelman laatiminen perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä.
- Marraskuussa 2020 julkaistusta [suunnitelmaluonnoksesta](#) annettiin lausunnot helmikuun aikana.

Edunvalvonnallinen kärki:

- Kaupunkiseutujen väliset yhteydet on tunnistettu huonosti suunnitelmaluonnoksessa.
- Hyötyjä-maksaa-periaate ei ole kohtuullinen kuntien näkökulmasta. Vaikutusten arvioinnin osalta erityistä huomiota tulisi kohdistaa kuntien taloutta koskeviin vaikutuksiin.
- Suunnitelmaan sisältyvä tarkastelukokonaisuus muodostaa hyvän lähtökohdan liikennejärjestelmän kehittämiseksi.
- Väylävirasto laatii valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja [liikenneverkon strategisen tilannekuvan](#) perusteella valtion väyläverkkoja koskevan investointiohjelman seuraavaksi 6-8 vuodeksi. Vuonna 2021 ensimmäistä kertaa laadittava investointiohjelma on tietoon perustuva näkemys väyläverkon kehittämishankkeiden toteuttamisesta, ja sitä hyödynnetään talousarvioesitysten valmistelussa.
Lähtökohtaisesti tämä on hyvä asia kaupunkiseudun tavoitteiden kannalta.

Keskeiset toimijat ja foorumit joissa asiaa edistetään:

- C6-kaupunkiverkosto: pormestari, johtaja Nurminen
- Liikenne 12 parlamentaarinen ohjausryhmä: kansanedustaja Ikonen
- Liikenne 12 yhteistyöryhmä: pormestari
- Kaupunkiseudun kuntayhtymä: seutujohtaja Nurminen
- kuntajohtajat verkostoissaan

Työllisyyden kuntakokeilu ja pysyvä rakenne

- Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyneet 1.3.2021 ja päättyvät 30.6.2023.

Edunvalvonnallisia kärkiä:

- Hallitusohjelman kirjauksesta on pidettävä kiinni, kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistettava ja pysyvän lainsäädännön valmistelua viettävä tältä osin systemaattisesti eteenpäin -> Kuntapohjainen ratkaisumalli, jossa työnantajien ja työnhakijoiden TE-palvelut ovat kuntien järjestämisvastuulla
- Tällä tietoa työllisyyspalvelujen pysyvän rakenteen tulevaisuutta linjataan seuraavan kerran hallituksen puoliväliriihessä keväällä 2021.
- Keskeiset toimijat ja foorumit joissa asiaa edistetään:
- Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän alatyöryhmä: työllisyysjohtaja Saari
- sote-uudistuksen yhdyspintatyöryhmä: työllisyysjohtaja Saari
- kuntajohtajat verkoissaan

Oppivelvollisuuden laajentaminen

- Oppivelvollisuuden laajentamista koskeva lakipaketti hyväksyttiin eduskunnassa 15.12.2020.
([HE 173/2020 vp](#))
- Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut muutokset tulevat voimaan 1.8.2021. Se koskee ensimmäisen kerran perusopetuksen keväällä 2021 päättäviä nuoria eli pääosin vuonna 2005 syntyneitä. Kokonaisuudessaan laki tulee voimaan ikäluokka kerrallaan, täysi volyyymi v. 2024.

Edunvalvonnallisia kärkiä:

- Riittävän rahoituksen turvaaminen toiminnan järjestämistä varten
- Riittävä tuki toiminnan uudistamiseen
- Tarvitaan tiekartta peruskoulun ja koko toisen asteen koulutuksen rahoitustason nostamiselle ja **kuntien erilaisten toimintaympäristöjen huomioimiselle.**

MRL-uudistus

- Tavoitteena on, että hallituksen esitys uudeksi maankäyttö- ja rakennuslaiksi valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä.
- Uudistuksen päätavoitteita ovat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen sekä digitalisaation edistäminen.
- Uudistus valmistellaan parlamentaarisesti. Valmistelusta vastaa ympäristöministeriö.
- **Tulossa lausunnolle keväällä 2021 kuntiin?**

Edunvalvonnallisia kärkiä:

- Kuntien kaavoitusmonopolin varmistaminen
- Kaupunkiseutusunnittelun vapaaehtoisuudesta on pidettävä kiinni
- Kunnan jäsenen aloiteoikeuden kirjaaminen maankäyttö- ja rakennuslakiin on tarpeetonta (asiasta säädetään jo nyt kuntalaissa)
- Maakuntakaavoituksen yleispiirteistämistä pidettävä kiinni. Maakuntakaavassa on olennaista esittää liikenne- ja viheralueverkoston kokonaisrakenne. Kuntien ja kaupunkiseutujen yleiskaavoitukselle tulee antaa enemmän painoarvoa maakuntakaavaan verrattuna.
- *Lisäksi on hyvä tietää, että Kuntaliitto jätti joulukuussa valmistelutyöryhmän kokouksessa eriävän näkemyksen lukuisista lakiluonnoksen kohdista. Kuntaliitto muun muassa vastustaa ehdotettua uutta 44 §:ää maanomistajan mahdollisuudesta asemakaavan muuttamista koskevan ehdotuksen laatimiseen ja pitää ehdotusta kuntien kannalta tarpeettomana ja vahingollisena.*

Kuntapolitiikan suuntaviivat

- [Tulevaisuuden kuntapolitiikan toimenpidevaihtoehtoja](#) koskeva työ käynnistyttyy vuodenvaihteessa
- Toimenpidekokonaisuuksien valmistelua varten perustettu työryhmä ja kaksi alajaostoa. Työryhmän tehtävänä on:
  - huolehtia kuntapolitiikan toimenpide-ehdotusten yhteensovituksesta ja esittää toimenpide-ehdotukset poliittiseen päätöksentekoon tarkoituksenmukaisessa aikataulussa,
  - määrittää reunaehdot ja tarkastelutavat kuntien tulevaisuuden vaihtoehtoisten toimenpidekokonaisuuksien valmisteluun ja
  - herättää keskustelua kuntien tulevaisuuden kannalta merkityksellisistä aiheista ja muutostekijöistä.
- Alajaostot laativat toimenpide-ehdotuksia oman aihepiirinsä osalta. Alajaostot ovat:
  - kuntien rahoituksen ja tehtävien tasapainoa käsittelevä jaosto ja
  - kuntien roolia, itsehallintoa, rakenteita ja toimintatapoja käsittelevä jaosto.
- [Työryhmän ja alajaostojen](#) jäsenet ovat lähinnä ministeriöiden edustajista (ei pirkanmaalaisia jäseniä)

Edunvalvonnallisia kärkiä:

- Suurten kaupunkien erityisroolin tunnistaminen, eriytymiskehityksen tunnistaminen

Suomen kestävä kasvun ohjelma

- [Valtioneuvoston selonteko](#) (VM/2020/240)
- Ohjelmalle asetettavat yleiset ja hankkeiden priorisoinnissa käytettävät kriteerit ovat **pääsääntöisesti kattavia ja oikeansuuntaisia**.
- Kriteeristö on varsin laaja-alainen, mikä korostaa tarvetta painottaa erityisesti kilpailukykyyn, työllisyyteen, julkisen talouden kestävyteen ja nettovähennyspäästöihin liittyviä vaikutuksia sekä sitä, miten kokonaisuudet tukevat toipumista koronapandemiakriisistä. Lisäksi on hyvä, että koronakriisistä eniten kärsineet alat, **matkailu ja kulttuuri, on huomioitu painopisteissä erikseen**.
- Painopisteiden osalta keskeisin ongelma on, että **ohjelma ei tunnista liikenneinfrainvestointien merkittävyyttä elpymisessä**. Investoinnit liikenneinfraan ovat vaikuttava keino elvyttää taloutta ja tukea positiivista työllisyyskehitystä. Niiden kautta tuetaan myös keskeisellä tavalla vihreää siirtymää ja kestävä kehitystä sekä edistetään yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta oleellisia ilmastotavoitteita.
- 5G-verkkoinfrastruktuurien kehittäminen on maan kilpailukykyyn kannalta keskeistä. **Valtakunnallinen kattavuus Suomen kestävä kasvun ohjelman puitteissa on kuitenkin epätodennäköistä käytettävissä olevan aikataulun kannalta. Toteutus tulisikin aloittaa suurimmista kaupunkiseuduista, jolloin vaikuttavuus olisi ohjelman alusta suuri**.
- Merkittävä osa suurista kaupungeista on mukana 1.3.2021 käynnistyneissä työllisyyden kuntakokeilussa. **Kaupunkien ja kuntien rooli tulisi näkyä vahvemmin tältä osin myös kestävä kasvun ohjelmassa ja tämän painopisteen tavoitteissa sekä toimeenpanossa**. Koronapandemia on iskenyt voimakkaasti tiettyihin kaupunkeihin ja lisännyt työttömyyttä, minkä vuoksi työllisyystoimenpiteitä on tärkeä kohdistaa tarpeen mukaan.

Euroopan kulttuuripääkaupunkihaku ja hankkeen rahoitus

- Taloudellisia linjauksia OKM:ltä odotettavissa huhtikuussa, joka tarkoittaa, että valtion osuus ei ehdi todennäköisesti hakukirjaan EU:n raadille lähetettäväksi
- Rahoituksen tason turvaaminen silti äärimmäisen tärkeää -> luovien alojen kansallinen elvytys, matkailun kansainvälistäminen
- Hakuun kuuluvien produktioiden valtionosuuksien turvaaminen
- Aikataulun ja rahoituksen osalta on tehty ja tehdään aktiivista edunvalvontaa OKM:n poliittiseen ja virkahenkilöjohtoon
- Pirkanmaan kunnat rahoittavat v.2022-2027 yht. 25 milj. (v. 2011 Turun hanketta valtio rahoitti n. 18 milj. eurolla)

Muita ajankohtaisia

- **Korona ja kuntatalous**
  - Korona-vaikutusten kompensatiot myös vuoden 2022 budjettiin kuntatalouden ja palveluiden turvaamiseksi
  - Lasten ja nuorten tilanne
    - Opintojen pidentyminen, etäopetuksen myötä nähtävillä ns. ääripäiden korostuminen -> segregatiokehitys
- **Valtion rahoitus uudelle Tampereen poliisi- ja paloasemakonseptille Tampereen Nekalaan**
  - Asemakaava valmis 2022
  - Hankesuunnittelu kestää arviolta n. 6kk, rakentaminen kestää n. 3 vuotta, 75 milj. e
  - Hankkeelle rahoitus viimeistään JTS-kaudelle 2023-2026.
- **Pirkanmaan edunvalvontatoimijoiden yhteiset kärjet talousarvion 2022 valmisteluun**
  - Kilpailukykyiset yhteydet (VT 9, Henkilöratapiha, Tampere-Helsinki ratayhteys)
  - Osaamisen turvaaminen; valmistava teollisuus (teolliset tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja oppimisympäristöt, tulevaisuuden osaajien saatavuuden varmistaminen)
  - Vihreä siirtymä (MAL-sopimuksen rahoitus; lähijunaliikenne, joukkoliikennetuki, raitiotie)

Suomen kasvukäytävä –verkoston uusi kausi 2021-2024

- Verkoston uudelleen organisointi ja ohjausryhmän kokoaminen 25.3.2021. Hallinnollinen kotipesä jatkaa Hämeenlinnassa.
- Suomen kasvukäytävä –verkosto kehittää pääkaupunkiseudulta Seinäjoelle saakka ulottuvaa helminauhamaista vyöhykettä niin, että se muodostaa yhtenäisen ja ilmastoystävällisen työmarkkinoiden, liiketoiminnan ja asumisen kokonaisuuden.
- Verkoston ensisijaisena päämääränä on parantaa Suomen kansainvälistä kilpailukykyä ja tuottaa edelläkävijäratkaisuja vyöhykkeen toimijoiden yhteiseen käyttöön.
- Verkoston kunnianhimoisena yhteisenä ilmastotavoitteena on hiilinieluna toimiminen vuoteen 2035 mennessä. Toimikauden keskeisimpinä tavoitteina on nostaa pääradan henkilö- ja tavaraliikenteen kapasiteettia ja päästä osaksi Euroopan laajuista TEN-verkkoa.
- Verkosto pyrkii tavoitteisiinsa sekä yhteisellä vaikuttamisella että tavoitteita tukevilla strategisilla hankkeilla.

Kiitos!